

Antti Lappalainen

URHO SOMERKIVEN TEOKSET

Professori h.c. Urho Somerkivi oli ahkera kirjoittaja. Tunnustuksena erityisesti Somerkiven laajasta oppikirjatuotannosta ja koululaitokseen liittyneestä kirjoittelusta Suomen tietokirjailijat r.y.:n hallitus päätti 17.1.1986 palkita hänet 20 000 markan suuruisella Warelius-palkinnolla.

Onnittelin Somerkiveä välittömästi kokouksen jälkeen ja kerroin, että palkitsemisseremonia tapahtuu yhdistyksen vuosikokouksessa Hämeenlinnassa 15.3.1986. Samalla pyysin, että palkinnon saaja laatisi luettelon teoksistaan lehdistötiedotetta varten.

Urho Somerkivi kuoli 27.2.1986 ja haudattiin samana päivänä, jolloin tietokirjapalkinto olisi pitänyt hänelle luovuttaa. Mutta lupauksensa mukaisesti Somerkivi oli koonnut tietoja omista teoksistaan ja kirjoittanut ne Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen julkaisujen kääntösivuille. Muistiinpanot täyttivät lähes kahden julkaisun tyhjät sivut.

Seuraava Urho Somerkiven bibliografia on tehty mainittujen muistiinpanojen pohjalta.

1. *Clausewitz ja vuoden 1812 sotaretki*. Yleisen historian pro gradu-työ. Käsikirjoitus. 1945.
2. *Napoleonin Venäjänretken vaikutus Clausewitzin sotateorioihin*. Historiallinen aikakauskirja 1-1946.
3. *Kansalaisykasvatusta ja historianopetusta sen välineenä*. Kasvatustutkimus. Kasvatustutkimus. Käsikirjoitus. 1946.
4. *Kokeita äänen paikantamisesta horisonttaalitasossa*. Psykologian laudaturtutkielma. Helsingin yliopiston psykologian laitos. Käsikirjoitus. 1947.
5. *Äänen paikantaminen horisonttaalitasossa*. Filosofian laudaturtutkielma. Turun yliopisto. Käsikirjoitus. 1948.
6. *Sunnuntaikoulujen perustamisesta*. Koulu ja menneisyys VIII. Suomen kouluhistoriallisen seuran vuosikirja 1950.
7. *Apologistanluokka - oppikoulujemme reaalilinjan alkumuoto*. Kasvatustutkimus. Aikakauskirja. 1951.

8. *Bell-Lancasterin vuoro-opetusjärjestelmä Suomessa*. Väitöskirja. Helsinki: Otava. 1952.
9. *Aktiivisuuspedagogiikka*. Kotitalous 4-5/1953.
10. *A. K. Ottelinin Kasvatusopin historian oppikirjan 6. painoksen tarkistus ja täydennys*. Helsinki: Otava. 1954.
11. Aulis J. Alanen - Urho Somerkivi: *Kansamme taipaleelta*. Helsinki: Otava. 1955. 2. p. 1965.
12. Aukusti Salo - Urho Somerkivi: *Meidän lasten aapinen*. (Salon aapisen 12. p.) Helsinki: Otava. 1955. 15. p. 1962.
13. Aukusti Salo - Urho Somerkivi: *Meidän lasten lukukirja*. (Salon lukukirjan 9. p.) Helsinki: Otava. 1955.
14. *Suomen kansanopetuksen nousu 1840-luvulla*. Suomen kouluhistoriallisen seuran vuosikirja Koulu ja menneisyys IX. 1955.
15. Aulis J. Alanen - Urho Somerkivi: *Historian teiltä*. Keuruu: Otava. 1956.
16. *Lukutaito ja sen opettaminen ala-asteella*. Helsinki: Otava. 1958.
17. *Oppikoulusta kansakouluun palaavat oppilaat*. Kasvatusopillinen aikakauskirja 1-1958.
18. Urho Somerkivi - O.I. Laine: *Kansakoulun johtokunta ja kansakoululautakunta*. Helsinki: Tammi. 2. p. 1959.
19. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Inkeri Airola: *Lasten oma aapinen*. Helsinki: Otava. 1958. 13. p. 1971.
20. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Inkeri Airola: *Lasten oma lukukirja*. Helsinki: Otava. 1958. 14. p. 1974.
21. *Suomen koululaitoksen kehitys ennen vuotta 1921*. Oma maa IV. Porvoo: WSOY. 1958.
22. *Mustalaisten koulunkäynti*. Kotitiellä 3-4/1958 ja Opettajain lehti 44/1958.
23. *Kansakoulun erityisopetus I-III*. Opettajain lehti 7-9/1958.
24. Urho Somerkivi - Engun Rauhamaa: *Lasten kolmas lukukirja*. Helsinki: Otava. 1959. 12. p. 1973.
25. *Kansakoulunopettajain jatkokoulutus*. Kansakouluntarkastajien XXVII kokous 6.-10.10.1958. Helsinki. 1959.
26. Urho Somerkivi - Jarl Palmén: *Lasten neljäs lukukirja*. Helsinki: Otava. 1960. 11. p. 1973.
27. *Seminaarikasvatuksen näköaloja*. Sortavalan seminaari 1880-1960. Helsinki: Kymölän kilta. 1960.
28. Urho Somerkivi - Marjatta Manninen: *Lasten viides lukukirja*. Helsinki: Otava. 1961. 8. p. 1974.
29. *Toisen kotimaisen ja vieraan kielen opetus kansakouluissa*. Kouluhallinnon työsaralta 1-1961.

30. *Koulukokeilu maassamme*. Suomen Sosialidemokraatti 8.-9.2.1961.
31. *Koulukokeilu I-II*. Opettajain lehti 4. ja 11.3.1961.
32. Urho Somerkivi ja Tauno Hirvonen: *Lasten kuudes lukukirja*. Helsinki: Otava. 1962. 6. p. 1972.
33. *Itsenäisyyden ajan kansakoululaitos*. Oma maa XI-1962. Porvoo: WSOY.
34. *Koulukokeilusta*. Kasvatusopillinen aikakauskirja 3-1962.
35. *Muuan kouluhistorian ongelma*. Kasvatusopillinen aikakauskirja 1-1973.
36. *Rousseau pedagogisena ajattelijana*. Muutamia mietteitä A.D. 1962. Koulu ja menneisyys XV. Suomen kouluhistoriallisen seuran vuosikirja 1963.
37. *Peruskoulun asema ja tehtävä suomalaisessa kulttuurissa*. Opettajain lehti 19.1.1963.
38. *Kansakoulunopettajain tarve*. Opettajain lehti 28.9.1963.
39. *Kappale koulurakennuksen historiaa*. Kasvatusopillinen aikakauskirja 1-1964. 3(6)
40. Urho Somerkivi - Anna-Liisa Karikoski - Eeva Saarinen: *Opettajan opas Lasten kolmanteen lukukirjaan*. Helsinki: Otava. 1964. 2. p. 1965.
41. Urho Somerkivi - Anna-Liisa Karikoski - Eeva Saarinen: *Luen ja kirjoitan 1*. Helsinki: Otava. 1964. 7. p. 1974.
42. *Opettajanvalmistuksen uudistamisesta*. Kasvatusopillinen aikakauskirja 1-1965.
43. Urho Somerkivi - Anna-Liisa Karikoski - Eeva Saarinen: *Luen ja kirjoitan 2*. Helsinki: Otava. 1965. 6. p. 1972.
44. *Opetussuunnitelman tarkistaminen*. Kansakouluntarkastajien XXXI kokous 18.-21.1.1965. Helsinki. 1965.
45. *De nyeste ændringer i skolevæsenet i Finland*. Det nittende nordiske skolemøde 1965 i Reykjavik.
46. Niilo Kallio - Urho Somerkivi: *Finland*. Teoksessa Sjöstedt-Sjöstrand, Skola och undervisning i Sverige och andra länder. Malmö. 1965.
47. *Suomenkielisten kansakoulujen opettajatilanne 1965*. Kasvatusopillinen aikakauskirja 4-1966.
48. *Opettajanvalmistuksen tulevaisuudenongelmia*. Kansakoulu 1866-1966. Keuruu: Otava. 1966.
49. *Opettajaryhmät ja niiden tarve uudessa peruskoulussa*. SYL:n Koulunuudistuspäivät. Suomen ylioppilaskuntien liitto. 1966.
50. *Koulukokeilussa esiintulleita koulusuunnitteluun liittyviä ongelmia*. Kansakouluntarkastajien XXXII kokous 16.-18.11.1966. Helsinki. 1967.
51. *Opettajakasvatuksen kehittäminen*. Teoksessa Opettaja ja koulu kulttuurielämässä. Vammala: Suomen kulttuurirahasto. 1967.

52. Urho Somerkivi - Anna-Liisa Karikoski - Ritva Rainio: *Luen ja kirjoitan 3*. Helsinki: Otava. 1967. 4. p. 1979.
53. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Anna-Liisa Karikoski: *Opettajan opas lasten omaan aapiseen*. Helsinki: Otava. 1967.
54. Urho Somerkivi - Anna-Liisa Karikoski - Ritva Rainio: *Opettajan opas lasten viidenteen lukukirjaan*. Helsinki: Otava. 1967.
55. *Kansakoulun opettajanvalmistuksen kysymyksiä*. Kansakouluntarkastajien XXXIII kokous 30.10.-1.11.1967. Helsinki. 1968.
56. *Peruskoulun opetussuunnitelman differentaatio-ongelmat*. Teoksessa Kasvatuksen kentältä. Matti Koskenniemen juhlaKirja. Helsinki: Otava. 1968.
57. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Lukutunnin tehtäviä 1*. Helsinki: Otava. 1968. 3. p. 1972.
58. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Lukutunnin tehtäviä 2 a*. Helsinki: Otava. 1968. 3. p. 1973.
59. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Lukutunnin tehtäviä 2 b*. Helsinki: Otava. 1968. 3. p. 1973.
60. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Ennen koulua 1*. Helsinki: Otava. 1969. 13. p. 1985.
61. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Ennen koulua 2*. 1969. 8. p. 1984.
62. *Peruskoulun opetussuunnitelman laadintatyöstä*. Kasvatus 3-1970.
63. *Uudistuva koulu - uudistuva opettajanvalmistus*. Itä-Suomen seminaari 1945-1870. Helsinki: Kymölän kiltä. 1970.
64. *Opetussuunnitelmat Pohjoismaissa*. Suomi. Opettajain lehti 22.10.1971.
65. *Koulusuunnittelun ja kouluhallituksen suhteista menneinä vuosikymmeninä*. Kasvatus 3-1972.
66. *Kansakoulunopettajaseminaarit. Heinolan seminaari 1899-1972*. Heinola. 1972.
67. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Aapinen*. Helsinki: Otava. 1972. 9. p. 1980.
68. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Ensimmäinen lukukirja*. Helsinki: Otava. 1972. 7. p. 1980.
69. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Ensimmäisen lukukirjan opiskeluvihko*. Helsinki: Otava. 1972. 9. p. 1982.
70. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Opetuskortit*. Helsinki: Otava. 1972. 2. p. 1974.
71. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Kirjoitusvihko 1 A*. Helsinki: Otava. 1972. 12. p. 1984.
72. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Kirjoitusvihko 1 B*. Helsinki: Otava. 1972. 14. p. 1985.

73. Urho Somerkivi - Aaro Nuutinen: *Punapukuinen tyttö ja muita lastuja*. Helsinki: Otava. 1972.
74. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Toinen lukukirja*. Helsinki: Otava. 1972. 10. p. 1983.
75. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Opettajan opas: Aapinen, 1. lukukirja, Opiskeluvihko, Opetuskortit, Kirjoitusvihkot I A ja I B*. Helsinki: Otava. 1972. 3. p. 1983.
76. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Kirjoitusvihko 2 A*. Helsinki: Otava. 1973. 13. p. 1985.
77. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Kirjoitusvihko 2 B*. Helsinki: Otava. 1973. 12. p. 1986.
78. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Toisen lukukirjan opiskeluvihko*. Helsinki: Otava. 1973. Myöhemmin nimellä *Kielentaito*. 1973. 7. p. 1980.
79. *Ruotsin suomalaislapset*. Oma markka 4-1973.
80. Urho Somerkivi - Hellin Tynell - Annikki Lehtonen: *Toisen lukukirjan opettajanopas*. Helsinki: Otava. 1974. 2. p. 1975.
81. Urho Somerkivi - Kaisa Peltonen: *Kolmas lukukirja*. Helsinki: Otava 1974. 11. p. 1985.
82. Urho Somerkivi - Kaisa Peltonen: *Kielentaito 3*. Helsinki: Otava. 1974. 10. p. 1983.
83. *Helsingin kansakoulunopettajien keskikoulu*. Kasvatus 1-1975.
84. Urho Somerkivi - Kaisa Peltonen: *Neljäs lukukirja*. Helsinki: Otava. 1975. 9. p. 1985.
85. Urho Somerkivi - Kaisa Peltonen: *Kielentaito 4 A*. Helsinki: Otava. 1975. 2. p. 1977.
86. Urho Somerkivi - Kaisa Peltonen: *Kielentaito 4 B*. Helsinki: Otava. 1975. 2. p. 1977.
87. *Muuttunut peruskoulu*. Uusi Suomi 10.12.1975.
88. Urho Somerkivi - Kaisa Peltonen: *Opettajan opas. Kolmas lukukirja ja Kielentaito 3*. Helsinki: Otava. 1976. 3. p. 1981.
89. *Helsingin kansakoulun historia*. Helsingin kaupungin julkaisuja nro 29. Helsinki. 1977.
90. *Miten peruskoulun opetussuunnitelma syntyi?* Kouluhallituksen tiedotuslehti KT 1977.
91. *Äidinkielen alkuopetuksen tarkistus*. Opettaja 3-1977.
92. *Kansakoulu siirtyy historiaan*. Opettaja 1.7.1977.
93. *Kansakoulun aika on ohi*. Helsingin Sanomat 2.8.1977.
94. *Peruskoulun kieliohjelman syntyvaiheita*. Kasvatus 6-1978.
95. Urho Somerkivi - Kaisa Peltonen: *Kielentaito 4*. Helsinki: Otava. 1978. (Entiset *Kielentaito 4 A* ja *4 B* yhdistettyinä ja lyhennettyinä.) 7. p. 1983.

96. *Peruskoulun vapaudesta ja keskusjohtoisuudesta*. Kasvatus 1-1978.
97. *Kouluhallitus ja koulutoimen kehittyminen satavuotiskautena 1869-1969*. Pääosa teoksesta Kouluhallitus, Skolstyrelsen 1869-1969. Vantaa: Kunnallispaino. 1979.
98. *Helsingfors folkskolors historia*. Helsingfors stads publikationer nro 29. Helsingfors. 1979.
99. *Oppikirjojen hyväksyminen*. Opettaja 39-1979.
100. *Kouluhallitus ja koulumuudistus*. Suomen kunnat 1979.
101. *Kouluhallitus 110-vuotias*. Opettaja 30.11.1979.
102. *Opettajain jatko-opintoyhdistys ja koululaitoksen kehitys 1950-1970-luvuilla. Oppia ikä kaikki. Opettajain jatko-opintoyhdistys 1927-1980*. Vantaa: Kunnallispaino. 1980.
103. *Peruskoulun opetussuunnitelman kehittyminen*. Teoksessa ajat muuttuvat. Sortavalan seminaarin perustamisen 100-vuotisjuhlakirja. Porvoo: Kymölän kilta. 1980.
104. *Suomen koululaitoksen keskushallinto*. Teoksessa ajat muuttuvat. Sortavalan seminaarin perustamisen 100-vuotisjuhla. Porvoo: Kymölän kilta. 1980.
105. Urho Somerkivi - Kaisa Peltonen: *Kielentaito 3*. Opettajan materiaali. Helsinki: Otava. 1980.
106. Urho Somerkivi - Kaisa Peltonen: *Kielentaito 4*. Opettajan materiaali. Helsinki: Otava.
107. *Peruskoulun kehittäminen*. Opettaja 1980.
108. *Koulutoimen kehitys Pakilassa*. Teoksessa Kaarlo Pettinen (toim.), Pakilan seudun historia. Helsinki. 1981.
109. *Koulunuudistukseen liittynyt kouluhallinnon kehittyminen*. Kasvatus 4-1982.
110. *Peruskoulu. Synty, kehittyminen ja tulevaisuus*. Vantaa: Kunnallispaino. 1982. 2. p. 1983.
111. *Kuusikymmentä vuotta oppivelvollisuutta*. Suomen kunnat 2-1982.
112. *Millainen koulu peruskoulusta piti tulla?* Kouluhallituksen tiedotuslehti 3-1982.
113. *Suomen kunnallinen keskikoulu*. Koulu ja menneisyys XXI. Suomen kouluhistoriallisen seuran vuosikirja 1983.
114. *Kansanopetuksen opetussuunnitelmat kulttuurin siirron kuvastajina*. Teoksessa Koulu ja kulttuuri. Koulu ja menneisyys XXIII. Suomen kouluhistoriallisen seuran julkaisuja. Porvoo: WSOY. 1985.
115. *Muutamia mietteitä eriyttämisestä*. Äidinkieli, koulu ja tutkimus. Sirppa Kauppisen juhlakirja. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksen tutkimuksia 37.1986.